

POSTANOWIENIE

Dnia 2 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski

w sprawie z powództwa W. J.
przeciwko Zespołowi Szkół [...] w R.
o przywrócenie do pracy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 2 grudnia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w Radomiu
z dnia 17 grudnia 2014 r., sygn. akt VI Pa 71/14,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adwokatowi P.S. od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Radomiu) tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez pełnomocnika ustanowionego z urzędu kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 grudnia 2014 r., VI Pa 71/14, Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Radomiu oddalił apelację powoda W. J. od wyroku Sądu Rejonowego-Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Radomiu z dnia 27

czerwca 2014 r., IV P 503/10, w sprawie przeciwko pozwanemu Zespołowi Szkół [...] w R. o przywrócenie do pracy i orzekł o kosztach procesu.

Od wyroku Sądu Okręgowego powód wniósł skargę kasacyjną, w której zarzucił wyłącznie naruszenie art. 278 k.p.c. Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód uzasadnił powołaniem się na oczywistą zasadność skargi wynikającą z tego, że Sąd Rejonowy - dopuszczając dowód z opinii biegłego - wadliwie sformułował tezę dowodową, co spowodowało wydanie opinii zawierającej konkluzje, które „zastąpiły proces oceny rzetelności i prawdziwości zarzutów formułowanych pod adresem powoda przez pracodawcę”. Zdaniem skarżącego, rozstrzygnięcie, czy negatywna ocena pracy powoda była uzasadniona w myśl kryteriów określonych w przepisach wykonawczych do Karty Nauczyciela (a tym samym, czy stanowiła przyczynę rozwiązania umowy o pracę z nauczycielem), nie należy do biegłego, lecz do sądu pracy, który rozpatrując powództwo o przywrócenie do pracy, kontroluje prawidłowość i rzetelność wystawionej przez pracodawcę negatywnej oceny pracy nauczyciela. W sytuacji, gdy sąd orzekający w niniejszej sprawie dopuścił dowód z opinii biegłego, formułując wniosek dowodowy w taki, a nie inny sposób, a następnie oparł swoje ustalenia faktyczne na konkluzjach zawartych w opinii biegłego, należy stwierdzić, że sąd przeprowadził wyłącznie formalną kontrolę prawidłowości oceny pracy powoda, natomiast merytoryczną ocenę jego pracy pozostawił biegłemu, chociaż to zadanie należało wyłącznie do sądu. W ocenie powoda, sąd - wbrew przepisom postępowania – „scedował na biegłego kompetencję do przeprowadzenia analizy w zakresie rzetelności oceny kwalifikacji zawodowych powoda”. Zdaniem skarżącego, ta wadliwość jest „o tyle większa”, że okoliczności, które zostały powołane w tezie dowodowej, wcale nie wymagały posłużenia się wiedzą specjalistyczną. Powód wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie Sądowi Okręgowemu sprawy do ponownego rozpoznania, a nadto o zasądzenie od strony pozwanej kosztów postępowania kasacyjnego i orzeczenie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną strona pozwana wniosła o odmowę przyjęcia skargi do rozpoznania, ewentualnie o jej oddalenie, a ponadto o zasądzenie od powoda zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Powód jest przekonany, że wniesiona przez niego skarga powinna zostać rozpoznana (na rozprawie) z uwagi na jej oczywistą zasadność, wynikającą z rażącego naruszenia art. 278 k.p.c., które - w ocenie skarżącego - miało polegać na bezpodstawnym „scedowaniu” przez sąd na biegłego przypisanych wyłącznie sądowi kompetencji do przeprowadzenia merytorycznej analizy rzetelności (zasadności) negatywnej oceny pracy nauczyciela. Tej argumentacji Sąd Najwyższy jednak nie podziela, wobec czego wskazana okoliczność nie stanowi przesłanki przemawiającej za potrzebą przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się, że powoływanie się na „oczywistą zasadność” skargi kasacyjnej wymaga od skarżącego wykazania kwalifikowanego naruszenia prawa, a więc zastosowania przepisu błędnie interpretowanego, co spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, dotkniętego brakami widocznymi „gołym okiem”, bez potrzeby dokonywania głębszej analizy prawnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 17 października 2001 r., I PKN 157/01, OSNP 2003 nr 18, poz. 437; z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49 oraz z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107). W rozpoznawanej sprawie taki przypadek nie miał miejsca już choćby z tej przyczyny, że sformułowane przez powoda zarzuty w ramach uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (podobnie co do uzasadnienia podstawy kasacyjnej) odnoszą się wprost do uchybień, które mogą mieć miejsce w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. Wynika to z tego, że przepis art. 278 k.p.c. (na podstawie którego sąd orzekający może dopuścić dowód z opinii biegłego w wypadkach wymagających

wiadomości specjalnych) bez powiązania z innymi przepisami prawa procesowego, reguluje wyłącznie tryb prowadzenia postępowania dowodowego przed sądem pierwszej instancji. W postępowaniu apelacyjnym przepis ten jest stosowany tylko odpowiednio, a nie wprost (o czym świadczy odesłanie zawarte w art. 391 § 1 k.p.c.). Skarga kasacyjna jest natomiast nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia prawomocnych orzeczeń wydawanych przez sąd drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.), a więc podstawą kasacyjną przewidzianą w art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c., w oparciu o którą strona może bezpośrednio kwestionować wadliwość orzeczenia sądu drugiej instancji, są tylko uchybienia procesowe, jakich dopuścił się sąd drugiej instancji. Uchybienia procesowe sądu pierwszej instancji mogą być brane pod uwagę przez Sąd Najwyższy w ramach powołanej podstawy kasacyjnej jedynie pośrednio, o ile strona skarżąca wykaże, że sąd drugiej instancji w postępowaniu odwoławczym „nie dostrzegł (choć powinien) wadliwości proceduralnych postępowania pierwszoinstancyjnego. Skoro wywody powoda przedstawione w uzasadnieniu skargi kasacyjnej zostały niemal w całości poświęcone wykazaniu rzekomej obrazy art. 278 k.p.c., jakiej miał dopuścić się w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy, to rozpoznawanie tak skonstruowanej skargi kasacyjnej z oczywistych względów byłoby bezprzedmiotowe. W tym sensie należy uznać, że skarga kasacyjna powoda z całą pewnością nie jest „oczywiście uzasadniona” w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., skoro w gruncie rzeczy kwestionuje się w niej wadliwość orzeczenia Sądu pierwszej instancji.

W związku z podniesionymi przez powoda w skardze zarzutami co do sposobu prowadzenia w przedmiotowej sprawie postępowania dowodowego, należy przypomnieć, że w sprawach, w których prawidłowość (rzetelność) negatywnej oceny nauczyciela (nauczyciela akademickiego) była przedmiotem analizy sądu pracy rozpatrującego powództwo o przywrócenie do pracy, nigdy nie budziła zastrzeżeń dopuszczalność (potrzeba) dopuszczenia dowodu z opinii biegłego lub ekspertyzy instytutu naukowego (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 28 kwietnia 1997 r., I PKN 116/97, OSNAPiUS 1998 nr 5, poz. 148; Radca Prawny 2000 nr 5, s. 142, z glosą P. Kucharskiego; z dnia 9 grudnia 1998 r., I PKN 500/98, OSNAPiUS 2000 nr 3, poz. 106 i z dnia 29 czerwca 2000 r., I PKN 710/99, OSNAPiUS 2002 nr 1, poz. 6). W orzecznictwie wyraża się przy tym pogląd, że

potrzeba przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego występuje wówczas, gdy rozstrzygnięcie sprawy wymaga wiadomości specjalnych, czyli wiadomości wykraczających poza zakres wiedzy powszechnie dostępnej przeciętnie wykształconemu człowiekowi. Występuje taka potrzeba nawet wówczas, gdy którykolwiek z członków składu orzekającego takie specjalne wiadomości posiada (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2011 r., III CSK 3/11, LEX nr 1110991). O potrzebie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego sąd powinien z reguły zadecydować w końcowej fazie postępowania dowodowego, a więc wtedy, kiedy uprzednio zgromadzone w danej sprawie inne dowody będą mogły stanowić materiał wstępny (poglądowy) przy formułowaniu przez biegłego oceny stanu faktycznego sprawy z wykorzystaniem wiedzy specjalistycznej (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 września 1979 r., IV CR 281/79, OSNC 1980 nr 1-2, poz. 36). Jest tak dlatego, że celem, jakiemu służy opinia biegłego, jest ułatwienie sądowi dokonania należytej oceny materiału dowodowego zebranego w sprawie, gdy są do tego potrzebne wiadomości specjalne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lipca 1969 r., I CR 140/69, OSNCP 1970 nr 5, poz. 85). Z tej przyczyny opinia biegłego sama w sobie nie może być źródłem materiału faktycznego sprawy ani podstawą ustalenia okoliczności będących przedmiotem oceny, ale skoro jest środkiem dowodowym (choć szczególnego rodzaju, bo nie może być zastąpiona inną czynnością dowodową ani wnioskowaniem na podstawie innych już ustalonych faktów), to - jak każdy środek dowodowy - podlega swobodnej ocenie sądu orzekającego (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 30 października 1985 r., III CZP 59/85, OSNCP 1986 nr 9, poz. 140 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 192/09, LEX nr 584735 i z dnia 27 maja 2010 r., II PK 359/09, LEX nr 603828). Nawet gdyby biegły wyszedł poza granice wyznaczonego mu przez sąd zadania i przekroczył przypisane mu kompetencje (w szczególności przez wyrażenie w treści opinii poglądu prawnego), to tylko z tej przyczyny opinia nie powinna zostać zdyskwalifikowana w części, która leży w gestii biegłego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 listopada 1967 r., I PR 355/67, OSNCP 1968 nr 6, poz. 109; PiP 1969 nr 2, s. 426, z glosą J. Jackowiaka).

Z zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Rejonowy przy orzekaniu w sprawie kierował się powyższymi wskazówkami, co spotkało się z aprobatą Sądu

Okręgowego. Sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z opinii sporządzonej przez biegłego piastującego stanowisko dyrektora Warszawskiego Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń w Warszawie (placówki doskonalenia nauczycieli oraz instytucji wiedzy i edukacji) na okoliczność ustalenia stosunku powoda do wykonywania obowiązków służbowych i możliwości wykorzystywania w praktyce posiadanych przez niego umiejętności zawodowych. Biegły na podstawie pełnej dokumentacji zgromadzonej w sprawie szczegółowo odniósł się do kryteriów oceny pracy nauczyciela, o których mowa w przepisach powszechnie obowiązujących regulujących nauczycielski stosunek zatrudnienia. Następnie Sąd pierwszej instancji poddał opinię biegłego wnikliwej ocenie, a po jej przeprowadzeniu uznał, że skoro opinia jest obiektywna, wiarygodna, rzetelna i konkretna, to finalnie powinna zostać zaliczona w poczet materiału dowodowego rozpoznawanej sprawy. W oparciu o taki materiał procesowy Sąd drugiej instancji uznał, że postępowanie przed Sądem pierwszej instancji zostało przeprowadzone w sposób właściwy a wydane przez Sąd Rejonowy orzeczenie jest uzasadnione pod względem faktycznym i prawnym. W tej sytuacji nie sposób twierdzić, że wyrok Sądu drugiej instancji został wydany z rażącym naruszeniem art. 278 k.p.c., co według powoda miałoby usprawiedliwiać potrzebę rozpoznania skargi kasacyjnej.

Mając to wszystko na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i orzekł o kosztach postępowania kasacyjnego należnych stronie pozwanej w oparciu o przepisy art. 98 § 1 k.p.c. i § 12 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.). Z kolei, rozstrzygnięcie o kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu zostało oparte na podstawie wynikającej z § 2 ust. 3 i § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jednolity tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461 ze zm.).

